

Skanörskoggen

Förundersökning Rapport från år 1992 och 1993 Projektledare: Björn M Jakobsen Ansvarig arkeolog: Anders Bunse

Inledning

I samband med säkring av det s k Tegelvraket oktober 1992 gjordes en observation av ett vrak väster om Hovbacken, Skanör. Vid sökning med sökdrake juli 1993 påträffades vraket igen. Sportdykarna gjorde ett första observationsdyk på vraket.

Benämningen på detta fynd är FMC:02-NVH-1993.

Position N 55,25,75 E 12,50,27

1:a undersökning 1993

I augusti 1993 gjordes en undersökning av vraknr FMC:02-NVH-1993. Undersökningen utfördes av Stiftelsen Fotevikens Maritima Centrum med marinarkologen Anders Bunse, arkeologen Dan Petterson samt projektledare Björn M Jakobsen. I undersökningen deltog också sportdykare knutna till föreningen SVEG.

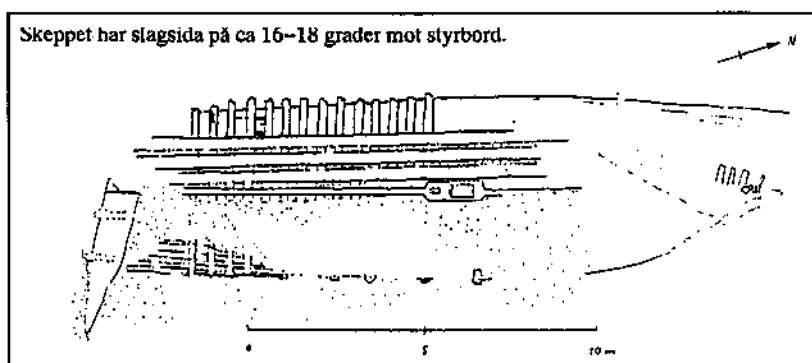
Vraket ligger på 3,7 meters djup och var mycket lite beväxt, vilket gav en indikation om att det inte varit frilagt särskilt länge. Den kraftiga sandflyttningen i området har varit en bidragande orsak till friläggningen av vraket.

Beskrivning av vraket

Skeppet är byggt av kraftig ek med en bevarad längd på 18,7 m. Bevarad bredd är ca 5,3 m. Bordläggningsplankorna är ca 35 cm breda och 4,5 cm tjocka. Trädymplingar fäster spant/bottenstockarna till borden. Dymplingshålen är ca 3,5 cm i diameter.

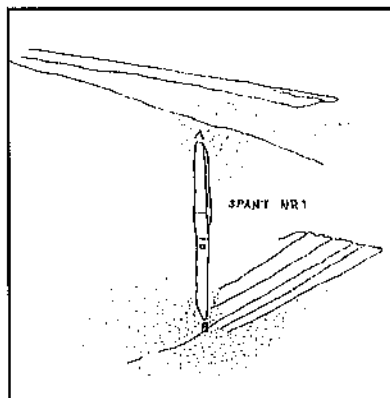
Innergarningsplankorna är 39-45 cm breda, med ett mellanrum på ca 10 cm. Spanten är 19-25 cm breda och 11,5 - 15 cm tjocka. Avståndet mellan spanten varierar mellan 10 och 22 cm. Kölsvinet är 15 x 15 cm vid aktern. Mastfoten var delvis dold, men den synliga delen har måtten: längd 153 cm, bredd 53 cm och höjd 27 cm.

Vid spant 5 är vrakets bredd 325

Första skissen av vraket av Anders Bunse och Dan Petterson 1992

cm, vid spant 23 är bredden 510 cm. Maxbredd på vraket är 530 cm. Skeppet ger intryck av att vara flatbottnat. På babord sida är 39 spant bevarade. Skeppet har slagsida på ca 16-18 grader mot styrbord.

Detalj av fören, ritad av Dan Petterson 1992

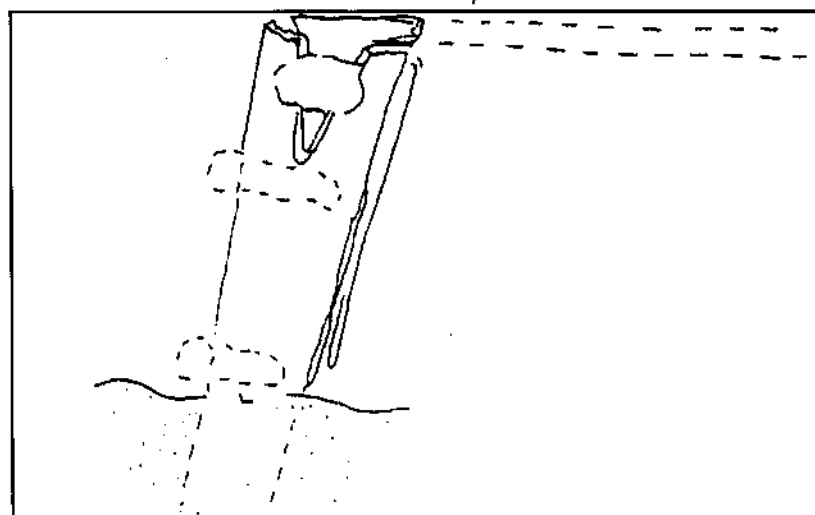
Förstäv

Vraket saknar förstäv. I fören är styrbordsbord (3 st) och babordsbord (4 st) synliga fram till bordhalsarna. Vinkeln på bordhalsarnas ändar ger den saknade förstävens vinkel. Den nedre delen av stäven har varit rak och haft ett fall på ca 45 grader.

Akterstäv

Akter om vraket, på styrbords sida om kölen, ligger akterstäv. Den övre delen av akterstäv ligger dold i sanden. Stävens största bredd är ca 90 cm och tjockleken är 14 cm. Akterstäv består av två delar vilka sammanhålls av trädymplingar. Där bordhalsarna varit fästa vid stäven syns ett tydligt spår efter spunnningen. I stävens undre ända är ett stävknä infällt. Stävknä är kölens förläng-

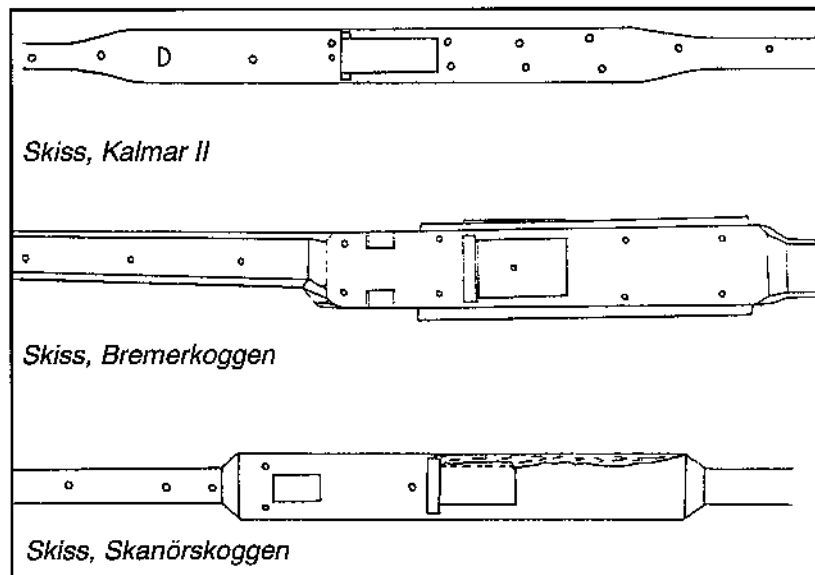
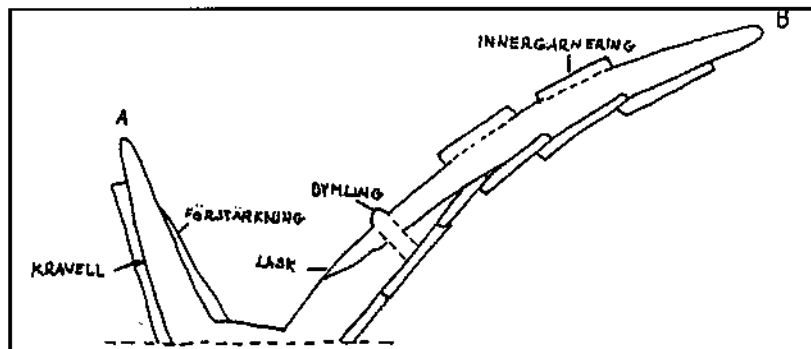
Skiss, akterstäv, av Harry Alopaeus 1993

ning och utgör sammanfästningen mellan köl och akterstäv. Stävknät är avbrutet strax för om akterstäven. Liknande konstruktionsdetaljer kan ses i de holländska fynden NZ 42 och NC 43* samt Bremerkoggen**

* Reinders Reinder, Flevovericht 248 Cog finds from the ijsselmeerpolders, 1985

** Werner Lahn, Die Kogge von Bremen, Band 1, 1985

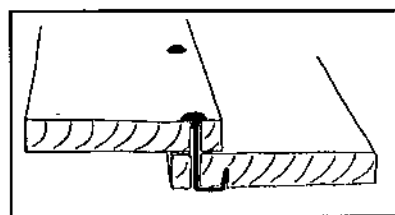
de två nedersta borden närmast kölén.

Lastskydd

I skeppets främre del påträffades några obearbetade timmerstockar med barken sittande kvar. Stockarnas diameter var ca 10 cm. Båda stockarna är av björk. Vid Marinarekologisk udvalgs konferens 8-10 oktober 1993, i Danmark, omtalade Mikael Teisen i sitt föredrag att motsvarande fynd gjorts på en nyligen undersökt "kogg" i Norge.

Mastfot

Mastfoten utgörs av en del av kölsvinet. Masthålet är rektangulärt. Längst akterut är masthålet försedd med ett tvärgående jack, bredare och

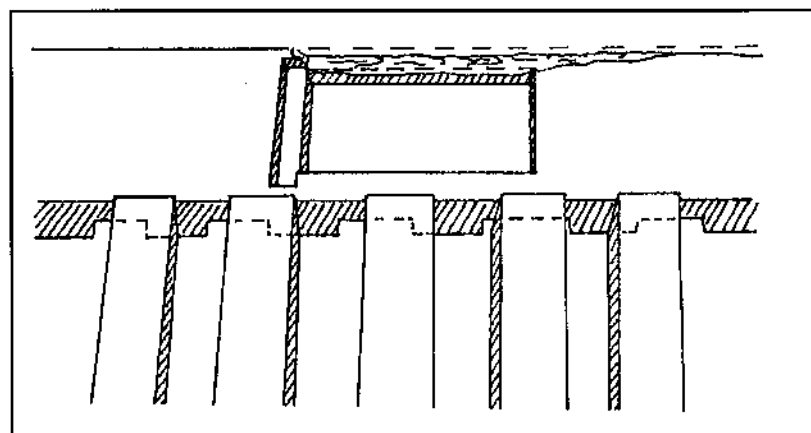
Skiss, omvänd spik

grundare än själva masthålet. En brytskada syns i mastfotens babord sida. Akter om masthålet finns ett hakhål. Detta hakhål känns igen från fynden i Kalmarsund där skeppsfyndet Kalmar II* har ett liknande samt i Bremerkoggen**. Till skillnad från Skanörskoggen har Bremerkoggen* varit försedd med två hakhål/stöttor.

Bordsammanfästning

De klinkade borden har varit sammanfästa med omböjda järnspikar.

* Harald Åkerlund, Fartygsfynden i

Skiss, björnar, av Harry Alopæus 1993

den forna hamnen i Kalmar 1951. ** Werner Lahn, Die Kogge von Bremen, Band 1 1985, Blatt 19.

Kalfatring

På styrbords sida, under en tätningslist på insidan av tredje bordet vid femte spantet akterifrån, togs ett prov av kalfatring av tjärdränt vitmossa (lat. Sphagnum, kärrvitmossa ur sekundargruppen. Analys av dr Elsa Nyholm, Lund, 1994). Klink/kravell

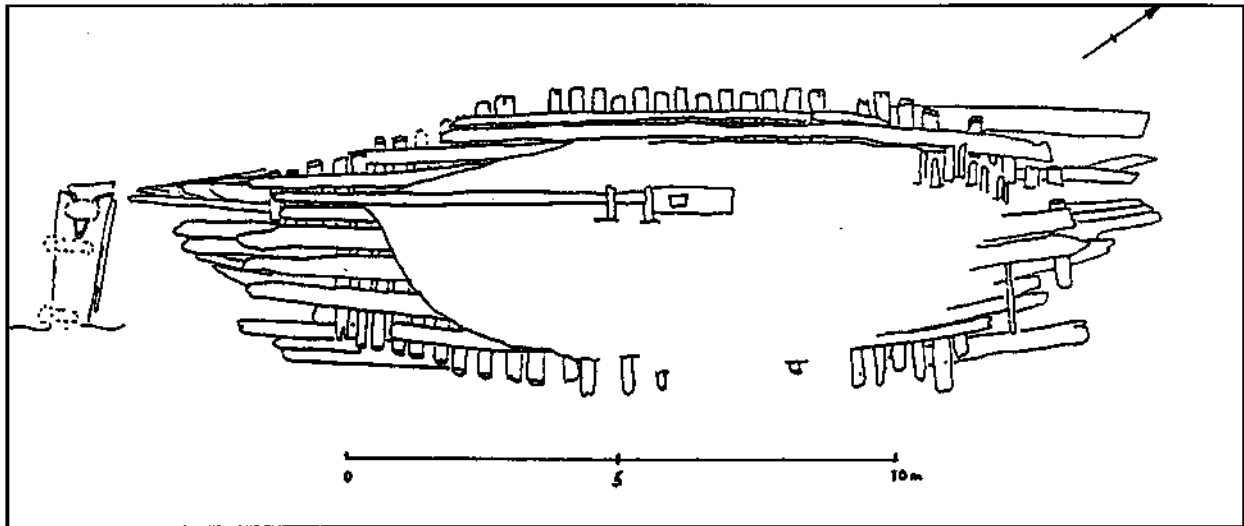
I förskeppet kan man se övergången mellan klink och kravell på

Matta

I Skeppets främre del registrerades en skör men väl bevarad flätad matta, vilken täcks av sand. Mattan säkrades temporärt med sand säckar eftersom sandflykten annars hade frilagt och förstört den.

Måttbandskiss

I augusti/september 1993 gjordes en preliminär måttbandskiss av vraket. Ansvarig för måttbandskissen var marinarkologerna Harry Alopæus och Anders Bunse.

Måttbandskiss av Harry Alopaeus 1993

Typologisering

Skeppsfyndet har många äldre typologiska drag. Skeppsteknologiska form- och detaljlikheter överensstämmer med det som beskrivs som en kogg.

Fynd

Sko

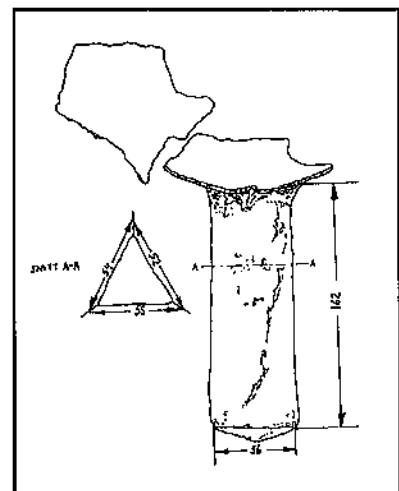
Vid babord sida, vid spant 3, hittades delar av en sko.

Bronsgryta

Delar av en bronsgryta, och en lös fot, låg vid spant 12 på styrbord sida.

Hankkärl/tennkanna

I förskeppet mellan 1:a och 2:a kvarvarande spantet påträffades en tennkanna med lock.

Teckningar, Tony Gralheim

